

Budapestre vonatkozó újságcikke

Osztályozás

308

Szerző: *Gergely István*

Cím: *Vége a ricsajnak!*

Hely

Idő

"1927"

Személy

Forrás:

Nemzeti Újság

Bp

(Hely)

1927. 10. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyezém

Vége a ricsajnak!

Vajjon hány budapesti ember tér' haza kapuzárás után?! Nagyon kérem, ne tessék mosolyogni, a kérdés ugyan házmeszteri ügynek tetszik, de voltaképen egyik legkomolyabb problémája a magyar székesfővárosnak. Tudniillik: vannak szellemi és kézi munkások, akiket éjjeli, sőt hajnali munkára is kényszerít hivatásuk, de ez a része a későn hazajáróknak csupán elenyésző kisebbséget jelent, míg a legtöbben, akik az esti tíz óra után megnyomják a bérház csengetyűjét, a szórakozók, a mulatozók, a korhelyek osztályához tartoznak.

Kár, hogy az annyi mindenféle árnyalattal törődő statisztika nem találta meg sem az alkalmát, sem a módját annak, hogy megállapítsa, hányszor ébresztik fel kapuzárás után házmeisterüket a budapestiek. A számarány érdekes adata lenne a főváros erkölcsi és közgazdasági állapotának.

El-elolvasom a napi sajtó hirdetési oldalait, meg-megállok a közterek reklámszlopai előtt és álmélikodva konstatalem, hogy tulajdonképpen mulatságra van berendezve egész fővárosi életünk. Allitsunk fel csak hamarosan valami átlagos számítást. Van kilenc színházunk, néhány hangversenyterem, szállodai ballók cigánnyal, avagy jazz-banddel, több kabarészinpadunk, orfeumok, tingli-tanglik, számtalan mozi, barok, tánclokálok, zenés kávéházak, zenés vendéglők, ugyancsak vendéglők és kávéházak zene nélkül, mindenféle mulatóhely, ami nem sorozható az említett specicsék közé. — egyszerűen tömördek helyiség, amely csak azért léte-sült, továbbá csak abból tud megélni, ha nem tér nyugovóra esti tíz óra előtt a lakosság. Ennek a rengeteg sok helyiségnek a befogadóképessége átlag százezer, ami azt jelenti, hogy naponta legalábbis százezer budapesti látogatóra spekulál-

nak a mulattatás vállalkozásai. (Az idegenforgalom olyan csekély, hogy aligha jöhet számításba ezen a ponton.)

Már most bonyolítsuk tovább a statisztikai számokat. Ha igaz, hogy ebben a milliós világvárosban legalább százezer ember szükséges a nemes, majd kevésbé nemes, sőt egyáltalán nem nemes szórakozóhelyek fenntartására, ez azt jelenti, hogy Budapesten éjszakánként minden tizedik embernek kapuzárás után kell hazatérnie. De még ez a számítás is túlságosan kedvező, sőt hamis; elvégre cse-csemőket, gyerekeket, kiskorúakat, magánoshölgyeket, másfelől az elaggottakat nem lehet számításba venni, amikor éjjeli mulatozásról van szó. Tehát a vég-eredmény így szól: Budapesten minden ötödik embernek estőnként színházba, kabaréba, barba, orfeumba, tingli-tangliba, moziba, tánclokálba, zenés kávéházba, zenés vendéglőbe avagy más szórakozóhelyre kell mennie, hogy fővárosunknak ez a rengeteg mulattató vállalkozása megélhessen valahogyan.

Lehetetlenségről van szó, ugyebár? Nincsen ennyi ember. Nincsen ennyi pénz. Ha belenézel az éjjeli Budapest arculatába, visszadermedsz a keserves halódás horpadt jeleitől, amiket ez a kikendőzött agonizáló mutat. Kék, fehér, sárga, lila, vörös színekben ordít bele az éjszakába a mulattatás óriási megaphonia, nem a szemed, a füled fáj az ordító színektől, amik a sötét égboltozatra rajzolódnak kerítő reklám gyanánt. Komédiázik a komédiás, énekel az énekes, mókázik a komikus, táncolnak a görlek, huzza a cigány, rikolt a jazz-band, de mindez aféle megfagyott tombolás, kísérteties élet, zajtalan ordítás, látod a mozgást, de nem hallod a hangját, — valóban úgy fest az éjjeli Budapest, mint amikor téli időben az utcáról benézel egy kávéházba, ahol eszeveszett taglejtésekkel huzza a banda, pincérek szaladnak, vendégek ágálnak, de mindez érthetetlen, mivelhogy nem hallod a valóság zaját.

Es mégis! Akárcsak a derby pályán, eszeveszett konkurrencia a színházak között. Napról-napra gombamódra újabb mulatóhelyek penészednek ki a nyirkos talajból. Idetartozik még a sok új fűszer-és csemegekereskedés, amelyet a hirtelen bezárt üzletekben rögtönöznek. Mintha minden vállalkozási szellem a budapesti embernek élvágyára spekulálna!

Mintha a budapesti embernek egybre se lenne kedve, mint a színházi smoking felöltésére, mókák megröhhögésére, jazz-band-tébolyra, pohártörésre cigányzeneszó mellett, a mozi megrohanására, félvilági nők megítatására, pezsgőöntésre szeparében és szeparén kívül, prágaisónkának és homárnak beszerzésére a csemegekereskedésben. Akinék pár garasa van, hogy valamihez hozzáfoghasson, nem házal, nem kereskedik komolyan életbevágó cikkekkkel, hanem arra spekulál, hogy a budapesti ember szereti a hasát és egyéb érzékeit. És mi a vége? A parizer pondrókat kap a csemegekereskedésben, a Kronenhummer bádogszelencéjét ellepi a por, a színházak roskadoznak, a mulatóhelyek pincérei fokozott mohósággal fosztogatják a beszállingózó vendéget. — szomorú az egész mulattató Budapest!

De vajjon szomorú-e ez a jelenség a köz szempontjából?

Távolról sem!

Sőt!

Hogy miért?

Az egyszeri császár kiadta a parancsot, hogy emeljék fel az adókat. Az adóprás működésbe csikordult és az ország nagyokat pyögött.

— Nos, mit mond a nép? — kérdezte a császár.

— Nagyon morog — jelentették a pü-békek.

— Ugy?! — nevetett a császár. — Még inkább kell fokozni az adózást! — adta ki a parancsot. Megtörtént. Mire újra kérdezte a császár:

— Nos, mit mond a nép?

— Jajgatnak, lázonganak, forradalom-mal fenyegetőznek.

— Nem baj — parancsolta a császár —, még nagyobb adókat lehet kivetni az ilyen emberekre... Megtörtént ez is. És ekkor újból kérdezte a császár:

— Nos, mit csinál a nép mostan?

— Ej haj — jelentették a zsarnoknak —, semmi baj, az emberek mulatoznak, korhelykednek, játékházakba járnak és azt mondják: Most már ugys mindegy minden...

Erre a császár elkömolyodott és azt mondta:

— Elég volt, az adókat le kell szállítani, mert amikor az emberek mulatozást kezdenek, ez onnét van, hogy nem bírják már el az élet terhét.

Nagy igazság rejlik ebben az adomában. Meggazdagodást, megkomolyodást, megegyeségedést jelent Budapest szórakozó szükségleteinek lecsökkenése... Tombolt a téboly, amikor a konjunktura mámoros szellője vidáman lobogtatta a papirosmiliárdokat a levegőben, míg mostan a pengő, az egyszerű pengő, a kevés ezüsttartalommal bíró, mindazonáltal súlyos pengő a valóság színvonalára szorítja le a vágyat. Egyáltalán nem elszomorító, sőt felemelő érzéssel töltöti el a köztudatot, hogy esőndesebb lett a budapesti éjjel. Alusznak az emberek, mert dolgoztak nappal. Nem dobálják éjjel a milliósokat, mert nappal keserves munkával pengőt kerestek. Nem repül a pénz, mert csusznya-másznya kell annak, aki filléreket akar keresni.

Es ezen a ponton áll be a nagy tanulság. Akinék van pár garasa vállalkozásra, ne spekuláljon a budapesti ember élvágyára, könnyelműségére, mámorára, hanem gondoljon arra, hogy — hála Istennek! — visszatért az az idő, amikor ismét becsülete, sőt értéke is van a munkának. Amikor dicső, fenséges az a pengő, amit őrünk verejtékével keressünk... Az az egészség, hogy nincsen éjjeli élet...

Egyszerűen: Vegye tudomásul mindenki, hogy vége van a nagy ricsajnak...

Gergely István